

Det danske statsstyre har igennem flere årtier været præget af en tydelig tendens henimod stadig mere åbenhed og en bevægelse væk fra en »vi alene vide« holdning. Den sidste var klart fremtrædende, endnu da jeg i 40'erne var ung sekretær i justitsministeriet. Det forekom ret ofte, at ministeriet svarede en ansøger: Det ansøgte »kan ikke bevilges«. Det var så gængst, at man ligefrem i sagsbehandlingen brugte forkortelsen k. i. b., og i ministerialjargonen altid talte om at »kibe« sagen. Dette er i sig selv ikke nødvendigvis forkert. Men hvad der ikke sjældent stødte mig, var en udstrakt brug af at kibe uden begrundelse.

Enhver borger har et naturligt krav på i sin egen sag at få så fyldig besked som overhovedet muligt – og dette hvad enten der gives ham medhold eller ej.

Det er netop også det, man går ind for nu om stunder, hvor betydningen af forståelige begrundelser gentagne gange er påpeget (f. eks. af højesteret og ombudsmanden) og hvor vigtige milepæle langs vejen i denne udvikling er loven om partsoffentlighed og om offentlighed i forvaltningen.

Udviklingen har også vist sig på domstolsområdet. Efter retsplejeloven af 1916 var det, der foregik ved højesterets voteringer, en lukket bog. Først i nyere tid har man indført offentliggørelse af højesterets dissenser med stemmetal, begrundelse og angivelse af de enkelte dommers standpunkt.

Man kan også pege på, at dissenser offentliggøres af en række andre offentlige instanser, hvis funktion naturligt kan sammenlignes med landsskatteretten, som f. eks. Monopolankenævnet og Overfredningsnævnet.

Alt dette er efter min mening så tungtvejende, at der skal meget vægtige modargumenter til eventuelt at opveje det. For mit vedkommende har jeg svært ved at få øje på holdbare modargumenter, og det må jo også primært være en opgave for eventuelle modstandere af offentliggørelse at fremføre argumenterne.

I hvert fald for den, der har lang erfaring i offentlig administration, kræver det dog ikke megen fantasi at forestille sig ting, som modstandere vil føre i marken. Generelt er der en tendens til ikke at være reformvenlig i den offentlige administration, og hvis man har den holdning, vil man ofte have mulighed for at fremføre det slående argument, at den pågældende reform vil betyde en forøgelse af arbejdsbyrden. Skal vi gennemføre dette nye forslag, siger man, kan vi ikke klare det med det nuværende personale, men vi må have arbejdskapaciteten udvidet. Det vil selvsagt koste penge, og det er desværre noget af det, der virker

mest afvæbnende på smukke idealer. Ville en sådan kapacitetsindvending holde stik i dette tilfælde? Det tror jeg ikke.

For det første er der naturligvis ikke noget fornuftigt retsmedlem, der afgiver en dissens uden også selv at begrunde den. For staben ville arbejdet derfor, i det væsentligste, bestå i at afskrive et retsmedlems dissens og indføje den i kendelsen. Det kan næppe volde de store problemer.

For det andet og navnlig vil en naturlig forudsætning for, at en kapacitetsindvending kunne fremføres med vægt, være, at den underbygges af en statistik over antallet af dissenser. En sådan statistik for hele landsskatteretten foreligger imidlertid ikke, men kunne naturligvis let fremskaffes, hvis der var politisk ønske derom. Jeg har imidlertid gennem nogle måneder lavet min egen statistik, hvorefter jeg kun afgav dissens i tre-fire procent af sagerne.

Nu kan man ikke nødvendigvis drage generelle slutninger fra et enkelt eksempel, men i dette tilfælde stiller det sig tilfældigvis sådan, at jeg gennem mit snart femårige medlemskab har iagttaget, at jeg afgiver dissens hyppigere end retsmedlemmerne gør det flest, og dette har jeg tilmed fået bekræftet af rettens forrige præsident.

Alt i alt skulle offentliggørelse af dissenser derfor ikke volde større administrative problemer, og efter at sagen nu er bragt i fokus ved at være kommet frem i folketinget, må man håbe, at der inden for længe bliver indført en ordning, der styrker individets retsbeskyttelse over for samfundet og er bedre i samklang med tidens ånd og naturlige krav om samfundsmyndighedernes åbenhed overfor den enkelte borger.«

Bl. a. fordi kristeligt folkeparti ikke var med i 1976-flertallet, genfremsatte fremskridtspartiet sit 1976-forslag efter fremkomsten af den citerede artikel. Det skete som L 48 af 10. oktober 1978, der blev førstebehandlet i spalte 2675–2700, i øvrigt sammen med et noget lignende forslag fra de radikale (L 60 af 26. oktober 1978). Det var i SV-katastroferegeringens mørke dage hvor regeringspartierne ikke tålte, at oppositionsforslag kom til endelig afgørelse i folketingssalen, hvorfor de misbrugte deres Lindinger/Steenholdt-skabte udvalgsflertal til at hindre normal og anstændig parlamentarisk behandling. Denne uskik ramte også L 48 og L 60.

I håbet om, at det folketingsflertal, som udgik af valget den 23. oktober 1979, vil være mere demokratisk sømmeligt på dette punkt, genfremsættes herved L 48.